

Forslag

til

Lov om avancestop.

Fremsat den 7. marts 1975 af *handelsministeren*.

Kapitel I.

Avancestop.

§ 1. Virksomheder inden for industri, håndværk og handel må ved salg her i landet af varer ikke beregne højere absolut bruttoavance pr. vareenhed end den før den 6. marts 1975 senest beregnede bruttoavance for samme eller tilsvarende varer.

Stk. 2. Ved bruttoavance i stk. 1 forstås for industri- og håndværksvirksomheder forskellen mellem salgspris og direkte udgifter til råvarer og hjælpematerialer samt direkte arbejds løn og for importører, grossister og detaillister forskellen mellem salgspris og indkøbspris med tillæg af sædvanlige hjemtagelsesomkostninger.

Stk. 3. Uanset bestemmelserne i stk. 1 og 2 kan virksomhederne forhøje bruttoavancerne med de beløb, som anvendes til dækning af lønforhøjelser, som følger af gældende overenskomster, og således som disse er blevet forlænget ved lov om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m.v. Virksomhederne kan endvidere forhøje bruttoavancerne med de omkostningsforøgelser, som følger af bortfaldet af tilskud efter lov nr. 73 af 19. februar 1974 om omkostningsdæmpende ydelse.

Stk. 4. For tjeneste- og transportydelse finder bestemmelserne i stk. 1-3 tilsvarende anvendelse.

§ 2. Bestemmelserne i § 1 finder også anvendelse ved offentlige og koncessionerede virksomheders salg af varer og levering af transport- og tjenesteydelser.

Handelsmin. j. nr. 222-1-75.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 omfatter ikke priser og takster m.v. fastsat ved lov eller godkendt af folketingets finansudvalg.

§ 3. Virksomheder inden for industri, håndværk og handel, som for salg her i landet har fastsat eller tilkendegivet priser eller avancer ved videresalg i efterfølgende omsætningsled, må ikke forhøje de i videre-salgspriserne den 6. marts 1975 indregnede absolutte bruttoavancer eller de tilkendegivne absolutte bruttoavancer.

§ 4. Tilsyn med overholdelsen af §§ 1-3 udøves af monopoltilsynet.

Stk. 2. Monopoltilsynet kan i særlige tilfælde, eller hvis markedsforholdene eller varens eller ydelsens karakter taler derfor, undtage fra bestemmelserne i §§ 1-3.

Stk. 3. Tilsynet kan endvidere uanset bestemmelserne i § 1, stk. 1, og § 3 tillade, at bruttoavancen fordeles på en anden måde på enkelte varer eller varegrupper end før den 6. marts 1975 under forudsætning af, at den enkelte virksomheds samlede bruttoavance ikke derved forøges.

§ 5. Virksomheder, som er omfattet af loven, skal kunne dokumentere grundlaget for deres bruttoavanceberegning, samt de før den 6. marts 1975 senest beregnede bruttoavancer. I modsat fald kan monopoltilsynet kræve bruttoavancerne nedsat til beløb, som efter monopoltilsynets skøn må anses for normale på det pågældende tidspunkt.

§ 6. Med hensyn til monopoltilsynets beføjelser til at kræve oplysninger m.v. og

med hensyn til klage over tilsynets afgørelse finder reglerne i § 15, jfr. § 20, og i § 18 i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. De af monopoltilsynet i henhold til loven fastsatte generelle bestemmelser bekendtgøres i Statstidende.

§ 7. Såfremt en afgørelse i en verserende sag for monopol-ankenævnet indebærer ændring af de før den 6. marts 1975 beregnede bruttoavancer, kan de af ankenævnet fastsatte bruttoavancer lægges til grund uanset bestemmelserne i denne lov.

§ 8. Loven omfatter ikke løn- og arbejdsforhold eller heller ikke omsætning eller udlejning af fast ejendom, bankers og sparekassers renteberegning samt handel med værdipapirer og udnyttelse af ophavsrettigheder og immaterielle ejendomsrettigheder.

Kapitel II.

Straffebestemmelser.

§ 9. Med bøde eller hæfte straffes den, der overtræder § 1, stk. 1 og 4, § 2, stk. 1, og § 3.

Stk. 2. Den, som i forhold, der er omfattet af loven, meddeler monopoltilsynet urigtige

eller vildledende oplysninger eller fortier forhold af betydning for den pågældende sags afgørelse, straffes med bøde eller hæfte, medmindre strengere straf er forskyldt efter borgerlig straffelov.

Stk. 3. Er en overtrædelse begået af et aktieselskab, anpartsselskab, andelsselskab eller lignende, kan bødeansvar pålægges virksomheden som sådan.

Stk. 4. Ved behandlingen af sager i henhold til denne paragraf anvendes reglerne i lov om rettens pleje, kapitel 69, i samme omfang som i sager, der påtales af statsadvokaten.

Kapitel III.

Ikrafttrædelsesbestemmelser og revisionsbestemmelser.

§ 10. Lovforslaget kan stadfæstes straks efter vedtagelsen.

§ 11. Loven træder i kraft ved bekendtgørelse i Lovtidende.

§ 12. Forslag om revision af loven fremsættes for folketinget senest den 1. februar 1976.

§ 13. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget.

Regeringen finder det påkrævet, at det indgreb, der sker på overenskomstområdet, modsvares af indgreb over for avanceudviklingen i erhvervslivet både for produktion, handel og tjenesteydelser, herunder liberale erhverv. Et avancestop inden for disse erhvervsområder findes bedst at kunne tjene dette formål.

Efter forslaget tillades det i bruttoavancen at indregne løstigninger, der er i overensstemmelse med gældende overenskomster og de overenskomster, der forlænges i medfør af lov om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m.v. Derved skulle der ikke være grund til at frygte, at lovforslaget medfører uheldige virkninger for beskæftigelsen.

Regeringen er opmærksom på, at et indgreb i avancerdannelsen kan medføre forvriddning i prisdannelsen og konkurrencen. Det er derfor forudsat, at monopoltilsynet skal kunne dispensere fra bestemmelserne, når særlige grunde foreligger.

Lovforslaget påregnes ikke at medføre merudgifter, idet administrationen af loven ved omlægning og omprioritering af igangværende og planlagt arbejde kan tilrettelægges inden for rammerne af de nuværende bevillinger.

Derimod kan lovforslaget give anledning til fremskyndelse af planer om anvendelse af EDB-behandling, og hertil kan der eventuelt blive behov for bevillinger til visse engangsudgifter til programmering etc.

Til § 1.

Hovedbestemmelsen i denne paragraf er, at virksomheder herunder andelsforetagender inden for industri, handel og håndværk, ikke må beregne højere absolutte bruttoavancer end de før den 6. marts 1975 senest beregnede bruttoavancer.

Under hensyn til den almindelige konjunkturudvikling og salgsafmatning, er det fundet rimeligt ikke at lade bruttoavancestoppet omfatte de pro-

centvise avancer. Det er således kun de absolutte bruttoavancer, der fastlåses. Ved fald i indkøbspriserne og uændret fastholdelse af den absolutte avance vil den procentvise bruttoavance stige. Dette vil kunne være rimeligt, idet de omkostninger, som skal afholdes af bruttoavancerne, i vidt omfang ikke vil blive påvirket af faldet i indkøbspriser. I de senere år under den stærke inflationære udvikling kan anvendelsen af procentvise bruttoavancer imidlertid på en række områder have medført absolutte bruttoavancer på et højt niveau. Hvis en anvendelse af lovens princip om fastholdelse af de absolutte bruttoavancer i sådanne tilfælde vil føre til urimeligt høje procentvise avancer, påhviler det monopoltilsynet efter pris- og avanceloven, som forudsættes anvendt sideløbende med avancestoploven, at gribe regulerende ind.

Såfremt avancerne på den nævnte dato var ekstraordinært lave som følge af særlige salgsfremmende foranstaltninger, vil avancerne dog kunne forhøjes til de beløb, som beregnes i den pågældende virksomhed for samme vare umiddelbart før iværksættelsen af de nævnte foranstaltninger.

Lovforslagets hovedregel er, at virksomhederne ikke i bruttoavancerne må indregne stigende omkostninger. Med hensyn til den del af bruttoavancen, som skal dække lønomkostninger, er det imidlertid fundet rimeligt at gøre en undtagelse, således at virksomhederne får adgang til i bruttoavancerne at indregne de lønstigninger, som de udbetaler i henhold til gældende overenskomster, herunder også de stigninger, som følger af loven om forlængelse af kollektive overenskomster og aftaler m.v. Det er endvidere fundet rimeligt at tillade virksomhederne at indregne de omkostningsstigninger, som følger af bortfaldet af den omkostningsdæmpende ydelse.

Ved bestemmelsen i stk. 4 inddrages transportydelser og tjenesteydelser, herunder liberale erhverv, under loven.

Loven omfatter endvidere forsikringsvirksomhed. For dette erhvervs vedkommende gør sig imidlertid særlige forhold gældende, idet det er vanskeligt, således som lovforslagets § 1 forudsætter, at foretage en bestemt kalkulation af vederlaget for ydelsen. Dette skyldes bl.a., at et forsikringselskab, når der tegnes en forsikring, giver tilsagn om at overtage en risiko for et fremtidigt, ukendt begivenhedsforløb.

Loven må derfor administreres på baggrund af forsikringserhvervets særlige forhold. Dette vil kunne ske ved at kontrolfunktionerne for så vidt angår forsikringsområdet koordineres med det tilsyn, der udøves af forsikringsrådet, jfr. lov nr. 147 af 13. maj 1959 om forsikringsvirksomhed og bekendtgørelse

nr. 195 af 18. juni 1955 om monopollovens anvendelse på forsikringselskaber, og ved at retningslinier for lovens anvendelse på dette område aftales mellem forsikringsrådet og monopoltilsynet. Herved vil der bl.a. kunne tages hensyn til, at loven ikke tager sigte på at hindre sådanne præmieforhøjelser, der er begrundet i et rimeligt skøn over udviklingen i erstatningsudgifter, men at det er en forudsætning, at der ikke bliver tale om en præmieforhøjelse, som går ud over, hvad der er nødvendigt til inddækning af en forøget risiko.

Til § 2.

Bestemmelsen i denne paragraf, som indebærer, at offentlige ydelser inddrages under avancestoppet, er fundet nødvendig under hensyn til de offentlige ydelsers store betydning for pris- og avancedannelsen.

Til § 3.

Bestemmelsen i denne paragraf udstrækker området for bruttoavancestoppet til også at kunne anvendes på de i videresalgpriser indeholdte avancer, som fastsættes af tidligere led i omsætningen. Sådanne prisfastsættelse — bruttopriser — har fundet betydelig udbredelse inden for forskellige vare- og brancher, og de således fastsatte priser følges i betydeligt omfang af detailhandelen. Såfremt de i bruttopriserne indeholdte avancer kunne fastsættes frit, ville der bestå risiko for, at den enkelte handlende ved at følge disse avancer, som ikke tager hensyn til hans individuelle omkostningsforhold, ville komme til at overtræde avancestoploven, og det er derfor fundet rimeligt også at gribe ind over for sådanne vejledende priser og avancer.

Til § 4.

Ved den dispensationshjemmel, som er indføjet i stk. 2, er der givet monopoltilsynet mulighed for at afbøde urimelige virkninger af avancestoppet på områder, hvor manglende indtjening indebærer en nærliggende trussel mod en virksomheds fortsatte eksistens. Ved denne bestemmelse er tillige tænkt på områder, hvor lovforslagets bestemmelser under hensyn til markedsforholdene, varens eller ydelsens karakter vanskeligt kan praktiseres, f.eks. hvor priserne fremkommer ved auktion eller licitation, endvidere kan nævnes omsætning af kunst og antikviteter.

Bestemmelsen i stk. 3 er fundet nødvendig for at muliggøre en disproportional fordeling af sådanne lønstigninger, som kan inddækkes i bruttoavancen.

Endvidere muliggør bestemmelsen dispensation med henblik på beregning af gennemsnitsavancer eller omfordeling af bruttoavancebeløb mellem va-

rer eller varegrupper. Dette forudsætter, at virksomhedens samlede bruttoavance ikke herved stiger. En sådan fremgangsmåde kan f.eks. være praktisk i mange handelsvirksomheder, som anvender EDB-baserede kalkulations- og faktureringsystemer.

Dispensationsbeføjelsen vil også kunne anvendes i tilfælde, hvor priser og avancer som følge af særlige produktions- eller importforhold kalkuleres for længere perioder ad gangen.

Det bemærkes, at dispensationsbeføjelsen i § 4 ikke alene kan anvendes i forhold til den enkelte virksomheds beregning af avancer, jfr. § 1, stk. 1, men også i forhold til virksomheder, som fastsætter eller tilkendegiver videresalgspriser, jfr. § 3.

Til § 5.

Denne bestemmelse er sammenfaldende med bestemmelser i tidligere prislovgivning og er nødvendig for at give monopoltilsynet rimelige muligheder for at udøve effektiv kontrol.

Til § 12.

Under hensyn til at de foreslåede indgreb i avancerdannelsen er meget vidtgående, bl.a. derved at bruttoavancerne absolut fastlåses, således at alle andre omkostningsstigninger end lønstigninger ikke kan tages i betragtning ved fastsættelse af bruttoavancerne, er det fundet nødvendigt, at loven tages op til revision inden for et årstid i lyset af udviklingen.
